

ตอบปัญหาธรรม

ทาง ท. ท. ท.

เล่ม ๗

ของหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล

พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ

การสฤษดิ์ (แจ่ม รัตนโกศ)

ณ เมรุ วัดธาตุทอง อ. พระโขนง พระนคร

วันที่ ๓ สิงหาคม พ. ศ. ๒๕๑๒

ตอบปัญหาธรรม

ทาง ท. ท. ท.

เล่ม ๗

ของหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล

พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ

นางบัณณการสฤษดิ์ (แจ่ม รัตนโกศ)

ณ เมรุ วัดธาตุทอง อ. พระโขนง พระนคร

วันที่ ๓ สิงหาคม พ. ศ. ๒๕๑๒

คำนำ

เนื่องในการฌาปนกิจศพ นางบัณณการสฤษดิ์ (แจ่ม รัตนโกศ) วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ณ เมรุวัดธาตุทอง หนังสือที่จะบรรณาการแด่ผู้มีพระคุณ ญาติ มิตร ข้าพเจ้าปรารภไว้ ๓ ประการ.

๑. ภรรยาข้าพเจ้าที่วายชนม์ไปแล้ว เป็นคนซึ่งไว้เนื้อวางใจของหม่อมเจ้าหญิง พร้อมเพราพรรณ พระชายา พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวง-สิงหวิกรมเกรียงไกร อดีตเสนาบดีกระทรวงกลาโหม (ร. ๗) และเป็นพระธิดาของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์-เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

๒. ส่วนตัวข้าพเจ้าได้สนิทชิดเชื้อกับราชนิกูลนี้มา และได้รับใช้สอย สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ดังเช่นมหาดเล็ก และเคยได้รับมอบหมายการงานให้ทำสนองพระคุณหลายครั้ง เช่น เลื่อนกรมและขึ้นวังวรดิส เป็นต้น

๓. หม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล เป็นพระธิดาสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งได้คุ้นเคยและทรงใช้สอยภรรยาและข้าพเจ้า ตั้งแต่พระองค์ยังทรงพระเยาว์อยู่

อาศัยเหตุผล ๓ ประการนี้ ข้าพเจ้าจึงได้ทูลหม่อม-เจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล ขอหนังสือฉบับนี้ หรือฉบับใดที่พระองค์ท่านจะเห็นสมควร แต่ขอให้ประทานหนังสือที่สมเด็จพระบิดาหรือพระองค์ทรงนิพนธ์ไว้ และหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ฯ ก็ได้ประทานหนังสือฉบับนี้มา เพื่อท่านผู้อ่านจะได้พิจารณาหาประโยชน์ได้ตามสมควร

ขอกราบขอบพระคุณ หม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล ซึ่งได้ทรงกรุณาเมตตาแก่ข้าพเจ้าเสมอมาจนบัดนี้.

น. ท. พระบัณณการสฤษดิ์ ร.น.

นางบั๋ณฑ์การสฤษดิ์ (แจ่ม รัตนโกศ)

ชาตะ พ.ศ. ๒๔๒๘

มตะ พ.ศ. ๒๕๑๒

คำไว้อาลัย – แม่ของลูก

การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของแม่ เมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๑๒ ยังความโศกเศร้าอาลัยให้แก่ลูก ๆ อย่างใหญ่หลวง ถึงแม้ว่าลูกทุกคนจะทราบดีและเตรียมจิตใจ เพื่อรอรับเหตุการณ์เช่นนี้ไว้ล่วงหน้าก็ตาม แต่ถึงกระนั้นก็ไม่อาจที่จะหักห้ามความเสียใจและความอาลัยไว้ได้.

จริงอยู่ การ เกิด แก่ เจ็บและตายนั้น เป็นธรรมดาของโลก แต่ก็เป็นของแน่นอนเหลือเกินสำหรับผู้เกี่ยวข้อง คุ้นเคยและรักใคร่ผู้มรณกรรม จะต้องโศกเศร้าอาลัย ในการมรณกรรมของแม่นั้น ถึงแม้ลูก ๆ จะเห็นว่าอาการป่วยของแม่ค่อนข้างมาก และแม่ก็มีอายุมากแล้ว แต่ก็ยังพากันหวังว่า แม่คงจะอยู่ให้ลูก ๆ ได้รักษาพยาบาลทดแทนพระคุณที่ได้ทนุถนอมเลี้ยงดูลูกทุกคนมาเป็นอย่างดี ต่อไปอีกชั่วระยะหนึ่ง ลูกทุกคนจำได้ดีถึงความห่วงใยในทุกข์สุขของบรรดาลูก ๆ ตลอด

ไปจนถึงหลาน ๆ ด้วยที่แม่กรุณาเอาใจใส่ พระคุณอันนี้จะซาบซึ้งอยู่ในดวงใจของลูกหลานทุกคนของแม่อย่างไม่มีวันลืม และจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปสนองพระคุณอันยิ่งใหญ่นี้เสมอไป

ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ แม่เป็นผู้ที่ฝักใฝ่และยึดมั่นในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้น ผลบุญนี้จึงทำให้แม่จากไปด้วยอาการสงบมิได้มีการทุกข์ทรมานแต่ประการใด อาการป่วยของแม่ก็เหมือนกับผู้ชราโดยทั่ว ๆ ไป เนื่องจากแม่มีอายุมากแล้ว แต่ก็มีขวัญและกำลังใจดีมาก ความอดทนเป็นคุณสมบัติประจำตัวของแม่ตลอดมา ไม่ว่าจะมีอาการเจ็บปวดอย่างไร แม่ก็ไม่เคยปริปากบ่น แม่เป็นผู้ที่มีน้ำใจ เมตตากรุณา และช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากเสมอ ลูกหลานหรือญาติพี่น้องคนใดที่ยากจน แม่ก็จะให้การอุดหนุนจุนเจือเท่าที่แม่จะกระทำได้ การช่วยเหลือญาติพี่น้อง เป็นความสุขอย่างหนึ่งของแม่และเป็นบุญกุศลที่แม่อิ่มอกอิ่มใจมาก ลูก

ทุกคนก็ให้การสนับสนุนเมื่อแม่ปรารถนาที่จะทำเช่นนั้น จึงนับได้ว่าแม่เป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยความดีงามด้วยประ-การทั้งปวง

เวลานี้แม่ก็ได้จากลูกทุก ๆ คนไปอย่างไม่มีวันกลับแล้ว แต่ทุกครั้งที่ลูก ๆ ไปเยี่ยมคุณพ่อ ก็มักจะพากันนึกว่าแม่ยังมีชีวิตอยู่เป็นเพื่อนคู่ชีวิตคุณพ่อเหมือนอย่างเคย ซึ่งที่จริงแม่ได้จากลูกทุกคนไปแล้ว แต่ได้ฝากคุณพ่อซึ่งเป็นที่รักไว้ให้ลูกดูแลแทน ลูกทุกคนจะรับใช้และทดแทนพระคุณของคุณพ่อตามที่แม่ปรารถนาทุก-ประการ

ขออำนาจแห่งบุญกุศลที่แม่ได้บำเพ็ญมาตลอดชีวิตประกอบกับบุญกุศลที่คุณพ่อและลูกหลานตลอดจนญาติมิตรได้ร่วมกันทำอุทิศให้แม่ จงส่งวิญญาณของแม่ที่เคารพรักและบูชาสูงสุดของลูกให้ไปสู่สุคติ และเสวยสุขอย่างสมบูรณ์ในสัมปรายภพเทอญ.

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยเหลือดูแลรักษาแม่ และทุกท่านที่รับเป็นเจ้าภาพสวดอภิธรรมศพ ทุกท่านที่กรุณา

มอบเงินร่วมทำบุญ เพื่ออุทิศส่วนกุศลแด่แม่ผู้ล่วงลับ ตลอดจนทุกท่านที่ได้กรุณาให้เกียรติมาในงานฌาปนกิจศพของแม่เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย.

ลูกทุกคนของแม่

คุณยายของหลาน

ตลอดชีวิตของคุณยาย ซึ่งหลานทุก ๆ คนได้ใกล้ชิดตลอดมา คุณยายได้ให้ความรักและเอาใจใส่ต่อหลานทุกคนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นเวลาที่มีสุขภาพดีหรือในเวลาที่กำลังเจ็บป่วย คุณยายก็ไม่เคยเว้นที่จะถามถึงทุกข์สุขของหลานด้วยความห่วงใย เมื่อเวลาที่ยังมีสุขภาพดีอยู่ คุณยายก็มักจะอบรมลูกหลานให้ยึดมั่นอยู่ในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หลาน ๆ จะได้ฟังคำสอนและคำสวดมนต์ที่ถูกต้อง ซึ่งคุณยายจะบอกให้จำไว้และจดไว้เพื่อกันลืมด้วย และเมื่อเวลาที่ไปหาคุณยายในครั้งต่อไปก็จะถูกถามว่าจำได้ไหมบทสวดมนต์ที่ยายสอนไว้และที่ให้จดไว้นั้นยังอยู่หรือเปล่า อย่าเอาไปทำหายเสีย

ในระยะหลัง ๆ มานี้ คุณยายได้ชราภาพมากขึ้นและสุขภาพก็ทรุดโทรมลงตามลำดับ หลานของคุณยายซึ่งส่วนมากก็โตเป็นผู้ใหญ่แล้วได้ผลัดกันไปเยี่ยมเยียน

คุณยายเสมอ ถึงแม้ว่าจะเดินเหินไปไหนมาไหนไม่ได้ตามปกติ เนื่องจากสายตาซึ่งมืดมัวลง แต่คุณยายก็ได้ชักชวนให้ลูกหลานทำบุญอยู่เสมอ การทำบุญตักบาตรเป็นกิจวัตรที่คุณายยต้องทำเป็นประจำเมื่อยังมีสุขภาพดีอยู่ และในระยะที่สุขภาพทรุดโทรมลง คุณยายก็ยังทำตลอดมาเท่าที่สุขภาพจะอำนวยให้ แม้ในเวลาก่อนที่จะถึงแก่กรรม ซึ่งอาการของคุณยายได้ทรุดหนักลงมากแล้ว คุณยายก็ยังร่ำร้องที่จะให้ลูกหลานพาไปนมัสการพระแท่นดงรัง ซึ่งคุณยายถือเป็นหลักปฏิบัติติดต่อกันมาทุกปีในยามที่ร่างกายยังแข็งแรงอยู่ หลานของคุณยายทุกคนไม่เคยละเลยที่จะเอาใจใส่ต่อคุณยาย เมื่อเวลาที่ต้องการสิ่งใด คุณยายก็จะบอกให้ทราบ และหลาน ๆ ก็จะไปหามาให้ตามที่ต้องการ เป็นต้นว่าของสำหรับทำบุญ และข้าวปลาอาหารที่คุณยายชอบรับ-ประทาน ตลอดจนของที่คุณยายชอบใช้ เหล่านี้เป็นความสุขและความภูมิใจของหลาน ๆ ที่ได้เห็นคุณยายพอใจในสิ่งที่ซื้อหามาให้ แต่สิ่งเล็กน้อยเหล่านี้เทียบกัน

ไม่ได้เลยกับพระคุณอันยิ่งใหญ่ของคุณยายที่ได้เมตตาอบรมสั่งสอนหลานให้ยึดมั่นในคุณธรรมความดี และความรักใคร่ห่วงใยในตัวหลานทุกคนของคุณยาย.

คุณยายได้จากหลานไปแล้ว กุศลกรรมใดที่คุณยายได้ประกอบไว้ ตลอดจนกุศลกรรมใดที่ลูกหลานของคุณยายได้กระทำมาและจะได้กระทำต่อไป ขอจงบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ผุดผ่องของคุณยายที่เคารพรักและบูชาอย่างสูงสุดของหลาน จงประสพแต่สันติสุขในสัมปรายภพเทอญ.

จาก หลานทุกคนของคุณยาย

ตอบปัญหาธรรมทางวิทยุ ท.ท.ท.

เล่มที่ ๗

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ชาดกคืออะไร ?

ตอบว่า – คือ นิทานแต่เก่าก่อนพุทธกาล ศาสนาเป็นเรื่องของจิตใจ หยิบออกมาให้เห็นเป็นชิ้นเป็นอันไม่ได้ จึงต้องสอนกันด้วยการเปรียบเทียบ เช่นเกี่ยวกับสอนเรื่องปฏิทินต้องเล่าเป็นเรื่องนางสงกรานต์ขึ้นเป็นต้น ผู้ใดมีปัญญาก็เข้าใจได้ ผู้ใดคิดไม่เป็นก็เข้าใจไม่ได้เป็นธรรมดา โดยเฉพาะถ้าจะสอนเด็ก ๆ ที่ยังคิดไม่เป็นแล้ว ก็มีทางเดียวคือเล่านิทานให้ฟัง และเด็กก็ชอบและจำได้ดีกว่าที่จะสอนตรง ๆ

ถ้าท่านยังไม่เห็นด้วย ก็เชิญทดลองสอนเด็กดูว่าสอนอย่างไหนจะได้ผลมากกว่ากัน คือสอนตรง ๆ

ว่าทำอย่างนั้น ๆ เป็นบาปตามทางศาสนา หรือจะเล่านิทานให้ฟังว่าคนนั้นทำอย่างนั้น และเลยเป็นอย่างนั้น ๆ เพราะบาป เด็กจะจำอย่างไหนได้มากกว่ากัน น่าจะทดลองดู.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – เราทำงานทำไมครับ ?

ขอตอบด้วยคำถามว่า – ถ้าไม่ทำงานแล้วจะทำอะไร ? คนที่อยู่เฉย ๆ ไม่ทำอะไรนั้น อย่างน้อยเขาก็เรียกว่า ขี้เกียจ รกโลกเอาเปรียบคนอื่น เพราะคนจนก็ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ ไม่มีใครทำให้กิน ถ้าขโมยเขากิน ขโมยก็เป็นการทำงานเหมือนกัน แต่งานนั้นสำหรับเดินทางไปอยู่ในคุก.

ส่วนคนมั่งมีไม่ต้องทำงานกิน ก็จะมีแต่ใช้หมดไปๆ ถ้ารู้จักทำผลประโยชน์ให้เกิดพอใช้แต่ลำพัง ก็เป็นคนเห็นแก่ตัว คนที่มีการศึกษาดีเขาจึงต้องใช้ชีวิตให้เป็น

ประโยชน์ เพื่อให้ดีกว่าสัตว์ เพราะแม้แต่สัตว์มันก็ยังทิ้งกระดูกทิ้งหนังไว้ให้คนใช้ได้ เราเป็นคนเรียกว่าสัตว์ชนิดสูงสุดแล้ว เหตุใดจึงไม่มีอะไรไว้เป็นประ-โยชน์แก่ผู้อื่นบ้าง ถ้าเราไม่ทำอะไรได้เลยแล้ว เรามิเลวกว่าสัตว์หรือ ?

คนที่ไม่ทำงานอะไรเลย นอกจากแสดงว่าไม่มีความสามารถแล้ว โลกเขายังดูถูกว่าเป็นคนรกโลกด้วย ส่วนทางธรรมก็ไม่ได้ทำกุศลไว้สำหรับชาติหน้าเลย ฉะนั้นจึงควรมีปัญหาแต่เพียงว่าจะทำงานอย่างไรดีเท่านั้น และงานนั้นควรจะเป็นไปในทางกุศลด้วย จึงจะถูกต้องตามคติของมนุษย์ผู้เจริญแล้ว.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – อะไรคือความสุข ?

ตอบว่า – ความพอใจดอกกระมัง เพราะความทุกข์ที่เกิดขึ้นก็เพราะไม่ได้สิ่งที่พอใจชอบใจไม่ใช่หรือ ?

ถ้าไม่มีทุกข์ก็ต้องเรียกว่าสุข หรือมิฉะนั้นก็ไม่ทุกข์ไม่สุขคือรู้สึกเฉย ๆ นั่นเอง ไม่มีใครในโลกนี้ที่มีแต่สุขหรือทุกข์อย่างเดียว ทุกคนจะต้องมีทั้งทุกข์และสุขสลับกันไปตามคดีกรรมที่ทำไว้ จะผิดกันก็แต่เนื้อหาและกาละเวลาเท่านั้น จะเห็นได้ชัดว่าทุกคนหัวเราะเป็นและร้องไห้เป็น ไม่เว้นตัวเลยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เรียก-ว่าเป็นสัจจธรรมได้อันหนึ่ง.

อย่างไรก็ตาม ทุกสิ่งอยู่ที่ จิตใจ ของเราเอง จะทุกข์หรือจะสุขก็อยู่ที่จิตใจ สมดังพระพุทธดำรัสที่ตรัสว่า มโนปุพฺพงฺคมา ธมฺมา, มโนเสฏฺฐา มโนมยา.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – การแผ่เมตตาได้ประโยชน์อะไร ?

ตอบว่า – อย่างน้อยก็ทำให้เราผู้แผ่เมตตาจากใจจริง ๆ มีความรู้สึกสบายใจที่เราไม่ศัตรูหมู่ร้าย, มีแต่เพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขอยู่ทั่วโลก สบายเหมือนคนที่

ไม่มีหนี้มีสินไว้กับผู้หนึ่งผู้ใด, ไม่มีบาป. มีแต่ความปรารถนาดีแก่ทุกคน ซึ่งนับว่าเป็นบุญ.

แต่ถ้าท่านพูดไปสักแต่ว่าตาม ๆ เขาไปเท่านั้นแล้วก็จะไม่รู้สึกได้ดังอธิบายมา ฉะนั้นถ้าท่านยังไม่เห็นด้วยก็ควรลองทำดูในครั้งต่อ ๆ ไป แต่ท่านจะทำต้องด้วยสุจริตใจจริง ๆ จึงจะเห็นผลแห่งความสบายใจนั้น. ที่ท่านถามนี้คงจะคิดว่าผู้อื่นจะได้รับผล ที่เราตั้งใจให้นั้นหรือไม่ดอกกระมัง ? ถ้าเช่นนั้นจะตอบได้แต่ว่า – ก็เช่นเดียวกันกับการกรวดน้ำอุทิศให้ใคร ๆ นั้นเอง เราจะรับหรือปฏิเสธไม่ได้ทั้ง ๒ อย่าง แต่เราเห็นผลในทันทีได้ที่ตัวเราเองก่อน ขอให้ท่านลองดู.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – สมัยพระศรีอารย์มีจริงหรือไม่ ?

ตอบว่า – เรื่องพระศรีอารย์นั้น เป็นเรื่องของมหายาน ซึ่งหลักของเขามีว่า เราจะต้องขนคนส่งไป

สวรรค์ก่อนหมดแล้วเราจึงจะตามไป เช่นคำ มหา แปลว่า ใหญ่กว้าง ยาน แปลว่า ขนส่ง รวม ๒ คำ แปลว่าการขนส่งอันใหญ่กว้าง. แต่ผู้ใดจะมีชีวิตอยู่จนคนหมดโลกได้ เขาจึงต้องให้มีพระพุทธเจ้าอีก ๕ พระองค์ และพระโพธิสัตว์อีก ๕ พระองค์ เพื่อเสด็จกลับมาเป็นคู่กันในโลกนี้ เพื่อขนคนไปสู่สวรรค์เป็นระยะ ๆ กันไป ที่เป็นคู่กันก็เพราะองค์หนึ่งเสด็จอยู่ทางธรรม พระโพธิสัตว์อยู่ทางโลก เป็นคู่ ๆ กันมาในพระองค์หนึ่งใน ๕ พระองค์นั้น เขากล่าวว่าจะเป็นพระศรีอารย์ ซึ่งเป็นเวลาที่มนุษยโลกจะมีสุขถึงขีดสุด เรื่องราวนี้มีมาทางนิกายมหายาน, เราไม่มีพิสูจน์ว่าจะมีจริงหรือไม่ ?

อย่างไรก็ดี เท่าที่เห็นอยู่บัดนี้, ก็ทำให้คิดว่าถ้าเราทุกคนในโลกนี้ ประพฤติพุทธธรรมได้จริง เมื่อใดเมื่อนั้นพระศรีอารย์ก็คงจะเสด็จมาได้.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีอยู่ว่า – ทำอย่างไรจึงจะเข้าถึงหลักพระ-พุทธศาสนาได้ ?

ตอบว่า – ต้องเรียนอยู่เสมอ และอย่านึกว่าตัวรู้พอแล้ว. จะต้องมี สุ. จิ. ปุ. ลิ. อยู่เสมอไป เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ย่อมมีอยู่ เราจึงจะต้องเรียนตาม แต่จะต้องตามด้วยสัจจธรรมและเหตุผล. อย่าขี้ขลาดต่อความจริง. โดยมากเรามักจะตัดสินกันด้วยอารมณ์ คือ ชอบก็ว่าถูกว่าดี ถ้าไม่ชอบก็ว่าไม่ถูกไม่ดี ถ้าเราไม่ทำให้จิตว่างจากกิเลสได้แล้ว ก็ไม่ควรจะลงมือตัดสินอะไร เพราะจะไม่ได้ความจริงอันเป็นสัจจธรรมได้เลย. หลักของพระพุทธศาสนานั้นที่จริงไม่ยากที่จะเข้าใจ แต่ยากที่จะทำตามได้ทันที แต่ถ้าเราทำตามได้จริงแล้ว ก็เท่ากับได้ขึ้นสวรรค์ทั้งเป็น เพราะจะไม่มีทุกข์เลย. ขอให้ท่านพยายามหาความเข้าใจต่อไปเถิด คงจะได้พบสวรรค์วันหนึ่งเป็นแน่.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ทำไมคนจึงต้องอาศัยศาสนาเป็นที่ยึดมั่น ?

ตอบว่า – เพราะคนยังอยากเป็นคนอยู่ จึงต้องมีศาสนาเป็นที่ยึดมั่น ธรรมชาติของสัตว์ที่มีชีวิตต้องมีกายกับชีวิตคือวิญญาณ ถ้ามีแต่กายเป็นศพทำอะไรไม่ได้. ถ้ามีแต่ชีวิตไม่รู้ว่าอยู่ที่ไหน. ของ ๒ สิ่งนี้จึงสำคัญเท่ากัน และมีความต้องการเช่นเดียวกัน เช่นกายต้องการอาหาร ชีวิตหรือจิตหรือวิญญาณ (ซึ่งทางฝรั่งเขาเรียกว่า (The mind) ก็ต้องการอาหารคือความนึกคิด คนที่คิดไม่เป็นก็คือคนบ้าหรือคนที่ไม่ปรกติ กายเจ็บต้องการยา จิตเจ็บก็ต้องการยา คือธรรมะ มนุษย์เป็นสัตว์สูงสุด ก็เพราะรู้จักผิดชอบชั่วดี ที่ได้มาจากศาสนาจึงสูงกว่าสัตว์เดรฉาน, และบังคับมันได้.

บัดนี้เราทิ้งศาสนามาเสียนานแล้ว ผลที่เกิดขึ้นอยู่บัดนี้ ก็เห็นชัดขึ้นทุกวันว่า เราเดินลงไปหาเดรฉานวิถีมากขึ้นทุกที ๆ แล้ว แม้การแต่งตัวก็เกือบจะกลับไป

อยู่ถ้ำกันอยู่แล้ว. และเรามีสุขกันโดยทั่วถึงหรือเปล่า ? ขอให้ท่านคิดดูให้ดี ๆ.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ทำไมนักเรียนที่เรียกตัวว่าเป็นพุทธ จึงไม่ตั้งใจฟังเวลาครูสอนเรื่องศาสนาพุทธ ? จะแก้ไขอย่างไรดี ?

ตอบว่า – ที่เป็นเช่นนั้น เพราะนักเรียนพวกนั้น ไม่มีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาจริงจัง นอกจากยกมือไหว้ตามเขาไปเท่านั้น. เป็นความผิดของผู้สอนที่ไม่สอนให้เข้าใจได้.

ถ้าจะให้เด็กตั้งใจเรียนจริง ๆ แล้ว ต้องตั้งคะแนนสอบไล่ให้สูง มิฉะนั้นต้องให้มีการแข่งขันมีรางวัลกันให้เห็นชัดทั่ว ๆ ไป, เด็กจึงจะเอาใจใส่ แต่เราเรียนกันเพียงศีลธรรมเท่านั้นไม่ใช่หรือ ? การสอนศาสนานั้นคิดว่าจะต้องสอนตามอายุ และยังจะต้องมีการเปรียบเทียบให้ฟังด้วย เพราะเป็นเรื่องของจิตใจ เด็ก

ยังคิดไม่เป็นจึงเข้าใจได้ยาก จะด้วยเหตุนี้ดอกกระมัง ท่านจึงมีชาดก และนิบาตไว้มากมาย.

อย่างไรก็ตาม, พระพุทธเจ้าตรัสไว้ ๒ พันปีกว่าแล้วว่า ไม่ว่าการงานชนิดไร จะต้องมี ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสะ จึงจะเกิดผลดีได้ ถ้าสักแต่ว่าเรียนแล้ว ก็จะไม่ได้อะไรเลย.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ทำอย่างไรจะให้ถูกใจคนทุกคนได้ ?

ตอบว่า – ไม่มีทางเลย เพราะคนมีอยู่เต็มบ้านเต็มเมือง ต่างคนก็ต่างมีวิบากกรรมเป็นของตน ๆ จึงมีความเห็น ความนิยมต่าง ๆ กัน แม้จะเรียนมาแต่โรงเรียนเดียวกัน, ก็ไม่มีความนิยมอย่างเดียวกันก็ได้.

ฉะนั้นปัญหาจึงคงอยู่ที่ว่าคนชนิดใดชอบและคนชนิดใดไม่ชอบต่างหาก เพราะถ้าเราไม่ขโมยแล้ว พวกขโมยจะชอบเราไม่ได้เลย ซ้ำจะเห็นว่าโง่เสียด้วย

ซ้ำไป แต่ถ้าผู้ทรงศีลท่านชอบเรา ก็แปลว่าเราเป็นคนดี จงพอใจแต่เพียงนี้ อย่าโลภถึงให้ทุกคนชอบเลย เพราะมันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ถ้าเธอเข้าใจในอริยสัจสี่ให้ดีแล้ว เธอจะเป็นสุขขึ้นอีกมาก จงพยายามเรียนเถิด อย่าเอาเรื่องเหลวไหลมาเป็นทุกข์ให้ระทมใจไปเปล่า ๆ.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้หนึ่ง

ปัญหามีว่า – คนหนึ่งแนะอย่างหนึ่ง อีกคนหนึ่งแนะอีกอย่างหนึ่ง เราจะทำตามใครดี ?

ตอบว่า – จงไปอ่านกาลามสูตร เพราะคำตอบอยู่ที่นั่นแล้ว ถ้าเธอยังหาอ่านไม่ได้ ก็คือ ปัญหานี้มีผู้ทูลถามพระพุทธเจ้าแล้ว ท่านทรงตอบว่า –

๑ อย่าเชื่อ ตามกันมา

๒ ,, ,, เพราะเคยเป็นเช่นนั้น

๓ ,, ,, ข่าวลือ

๔ ,, ,, ตำรา (เพราะลอกผิดพิมพ์ผิดก็ได้)

๕ อย่าเชื่อ เดาเอาเอง

๖ ,, ,, คาดคะเนเอา

๗ ,, ,, ตามอาการที่เห็น

๘ ,, ,, ตามชอบใจ

๙ ,, ,, ผู้พูด (เพราะชอบกัน)

๑๐ ,, ,, เพราะเป็นครูเรา

แม้พระองค์ท่านเองทรงสั่งสอนอยู่ก็ไม่ต้องเชื่อ พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า ถ้าได้ยินอะไรแล้วให้เอากลับไปพิจารณาดูด้วยตนเองว่าถูกหรือผิด ถ้าทำตามอย่างนั้น ๆ แล้วจะเกิดผลอย่างไร แล้วจึงค่อยให้ความเชื่อได้ หวังว่าท่านจะเข้าใจและเห็นจริง.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – เวียนเทียนทำไม และทำไมทำยื่นมือออกไป ๓ หน ?

ตอบว่า – การเวียนเทียนเป็นเรื่องของศาสนาพราหมณ์ ซึ่งเขานับถือพระเพลิงคือไฟ– ว่าเป็นสิ่ง

หนึ่งที่ชีวิตเราต้องการ เมื่อจะให้พรผู้ใดหรือสิ่งใด จึงโบกควันเทียนอันเกิดจากไฟนั้นไปให้เป็นพร คือให้สิ่งที่ต้องการในชีวิต, หรือการที่เป็นอยู่ให้มั่นคง.

ที่ยื่นมือออกไป ๓ ครั้ง แปลว่าให้จากกาย ๑ ให้จากวาจา ๑ ให้จากใจ ๑ รวมเป็น ๓ และเวียนไป ๓ รอบก็มุ่งหมายเช่นเดียวกัน เพราะมีจำนวนคนมากด้วยกันจะได้ทำกันได้ทั่วถึง ส่วนที่มีพิธีแปลกกันเช่นเวียน ๓ รอบบ้าง ๕ รอบบ้าง ๗ รอบบ้าง นั้นเป็นการแสดงยศต่างกัน เช่นเดียวกับเรื่องฉัตรกี่ชั้น.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ทำไมต้องเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้ว ?

ตอบว่า – ดินฟ้าอากาศย่อมเปลี่ยนไปตามฤดูกาลช้าบ้างเร็วบ้างไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ ทางการของบ้าน-เมืองจึงต้องประกาศบอกกล่าว ให้รู้เป็นหลักฐานตามทางดาราศาสตร์ว่าเวลาใดเป็นฤดูอะไร ตามที่เราได้

ยินเขาประกาศทางวิทยุ ทั้งเมืองในตะวันตกและตะวัน-ออกอยู่แล้ว.

แต่ทางเมืองไทยนี้ เราประกาศกันโดยเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้วมรกตตามฤดูกาล บัดนี้พระบาท-สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปสรงน้ำทรงเครื่องถวายใหม่ทุกฤดู แล้วยังโปรดพระราชทานน้ำสรงพระแก้วนั้น โดยทรงโปรยพระสุหร่ายพระราช-ทานแก่ประชาชนโดยทั่วถึง ก็เพื่อจะได้เป็นมงคลทั่วกันทุกฤดูกาล ดังที่เราท่านเห็นอยู่ในปัจจุบันนี้.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – สามหาบแปลว่าอะไร ?

ตอบว่า – แปลว่า ๓ หาบจริง ๆ เป็นการทำบุญ เมื่อเผาศพเสร็จแล้ว ก่อนจะเก็บกระดูก พวกญาติพี่น้องเขาก็หาบของมี ๑ ของใช้ ๒ อาหารคาวหวาน ๓ หม้อข้าวหม้อแกง ช่วยกันหาบไปเลี้ยงพระ ซึ่งแต่โบราณเขาเผากันในป่า เพื่อจะไม่ให้หลงทาง และ

ไปทำบุญได้ทันเวลาพร้อมกัน จึงกู่เรียกกันไว้ ดังเราจะได้เคยเห็นมาแต่ก่อนว่า เขาเลือกเอาผู้ที่จะถือจะหาบของเหล่านี้จากญาติทั้ง ๓ หาบ คือคนที่ ๑ ถือไตร คนที่ ๒ หาบอาหารคาวหวาน คนที่ ๓ ถือหม้อดินวางบนเชิงกราน ๒ ใบ เป็น ๑ ชุด เขามี ๓ ชุดรวม ๙ คนด้วยกัน เมื่อเดินรอบเมรุที่เผาแล้ว ๓ รอบก็ยกเข้าไปเลี้ยงพระ ๓ องค์ พระฉันเสร็จแล้ว ก็นิมนต์ไปบังสุกุลไตรที่วางไว้บนกองอัฐิ แล้วจึงเริ่มเก็บอัฐิกลับบ้านได้ เข้าใจว่าบัดนี้ไม่ได้มีพิธีเดิน ๓ หาบกันแล้ว เป็นแต่ถวายอาหารปิ่นโตไปฉันที่วัดเท่านั้น.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – จะสอนเด็กอย่างไรดี จึงจะไม่ให้อวดดีได้ ?

ตอบว่า – ต้องแล้วแต่คดีว่าเด็กอวดดีอย่างไร และทำไมจึงอวดดี เพื่อนผู้หญิงฝรั่งคนหนึ่งของข้าพเจ้าเขาเล่าให้ฟังว่า เด็กรุ่นสาวนั้นมักจะนึกว่าตัวสวยเลิศ

กว่าใคร ๆ พอเขาเห็นลูกเขาส่องกระจกมาก ๆ เวลาไร เขาก็บอกว่า ถ้าคิดว่าตัวสวยเมื่อไรละก็อย่าลืมนึกด้วยว่า ยังมีคนอื่นที่เขาสวยกว่าเรา บางคนก็ไม่ยอมทำอะไร เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องของคนใช้ เรามั่งมีแล้วไม่ต้องทำอะไร เขาก็บอกวิธีเดียวกันว่า ถ้านึกว่าตัวมั่งมีเมื่อไร ให้นึกเสมอว่ายังมีคนที่มีกว่าเราอีกหลายคนเราไม่ได้มีคนเดียวจะได้เป็นคนพิเศษ.

รวมความว่า ถ้าจะอวดดีเมื่อไร ก็ให้คิดเสียก่อนเสมอว่า เรามีดีที่จะอวดจริง ๆ หรือไม่ ? ข้าพเจ้าฟังแล้วก็คิดว่าเข้าทีดี ถ้าท่านผู้เป็นครู หรือเป็นแม่จะทดลองดูก็ควรอยู่.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – เมียดี ๔ สถานในทางพุทธศาสนานั้น คือ อะไรบ้าง ?

ตอบว่า – คือ ๑. ภรรยาผู้เป็นแม่ได้

(หมายว่าในเวลาเจ็บไข้)

๒. ภรรยาผู้เป็นน้องได้

(หมายว่าเป็นเพื่อนได้)

๓. ภรรยาผู้เป็นเมียได้

(หมายว่าในทางสืบพันธุ์)

๔. ภรรยาผู้เป็นบ่าวได้

(หมายว่าปฏิบัติรับใช้)

มนุษย์เราย่อมมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอโดยธรรมชาติ ฉะนั้นท่านจึงชี้ให้เห็นว่าเปลี่ยนไปด้วยต้องการอะไรเป็นหลักใหญ่ ถ้าเราคิดว่าเราเป็นผู้ชายก็คงจะต้องการเช่นนี้เหมือนกัน และผู้หญิงก็คงต้องการคล้าย ๆ กัน คือ อยากได้ ๑ พ่อ ๒ น้อง ๓ ผัว ๔ ผู้รับใช้ ถ้าทั้งหญิงชายตัดหลงเสียก่อน แล้วหาสิ่งที่ต้องการเหล่านี้ได้จริงแล้ว ก็คงจะเป็นสุขได้ตลอดชีวิตเป็นแน่นอน.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ลูกประคำคืออะไร ?

ตอบว่า – ลูกประคำ–สำหรับผู้มีศาสนา จะใช้นับคะแนนที่ตนทำภาวนากิจ คือ สวดมนต์จบหนึ่ง ก็ใส่คะแนนไว้เม็ดหนึ่ง จนครบจำนวนเม็ดที่มีอยู่ในสายหนึ่ง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ความสงบจิต ไม่ปล่อยให้ฟุ้งซ่านไปตามกิเลส

ส่วนจำนวนเม็ดประคำนั้นมีต่าง ๆ กันไปทุกศาสนาและทุกนิกาย ในญี่ปุ่นบางนิกายก็มีเพียง ๒๐ เม็ด บางนิกายก็ ๓๒ เม็ด เพื่อให้เล็กลงพอดีคล้องไว้ที่ข้อมือ ส่วนของจีนและของเรานั้นโดยมากใช้ ๑๐๘ เม็ด ตามกำลังของดาวนพเคราะห์ เช่น พระอาทิตย์ ๖ ปี พระจันทร์ ๑๕ ปี พระอังคาร ๘ ปี พระพุธ ๑๗ ปี พระเสาร์ ๑๐ ปี พระพฤหัส ๑๙ ปี พระราหู ๑๒ ปี พระศุกร์ ๒๑ ปี รวมเป็น ๑๐๘. บางคนก็เข้าใจว่ารวมหัวข้อธรรมะเป็น ๑๐๘ ธรรมขันธ์ แต่ไม่ได้จำแนกว่าข้อใดบ้าง ถ้าท่านผู้รู้โปรดช่วยกันอธิบาย ก็จะเป็นพระคุณแก่เด็กรุ่นหน้าต่อไป.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ละคอนนอกกับละคอนในผิดกันอย่างไร.

ตอบว่า – ละคอนในดูความงามของการร่ายรำในรูปกายของมนุษย์, และฟังความไพเราะของดนตรีและร้องเพลง ว่าประสานกลมกลืนกันได้อย่างไร. ไม่ได้มุ่งหมายดู เนื้อเรื่อง ตรงกับภาษาฝรั่งเรียกโอเปอร่า Opera ฉะนั้นเขาจึงเล่นเรื่อง Madawe Butterfly Aida Hamlet ฯลฯ ซ้ำ ๆ กันอยู่ได้ตั้ง ๑๐๐ ๆ ปี เพราะเขาไม่ได้ดูเนื้อเรื่อง เขาดูความคิดที่แสดงออกมาว่าใครทำได้ดีกว่ากัน.

ส่วนละคอนนอกนั้น เขาดูเพื่อความสนุกสนานกัน จึงต้องคิดเอาเรื่องตอนที่จะทำให้สนุกได้ โดยมากมักจะพวกผู้ใหญ่ ๆ ที่เป็นครูแล้วเขาเล่นด้วยกัน เพราะมีประสพการณ์มากพอที่จะทำให้ขบขันได้ ตรงกับของฝรั่งเรียกว่า ออปเปอเร็ตตา Operetta

บางทีเราจะยังขาดความเข้าใจ เช่นนี้ดอกกระมัง เราจึงยังไม่ขึ้นถึงขีดที่โลกเขานิยมกันจริง ๆ.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – จะแก้ทุกข์ได้อย่างไร ?

ตอบว่า – ต้องรู้ว่าทุกข์ชนิดไหนเสียก่อน จึงจะตอบได้ถูกต้อง. เพราะโรคชนิดหนึ่งก็มียาแก้เฉพาะโรคหนึ่ง ๆ เช่นโรคอกหัก คือ ถูกคนที่รักเขาทิ้ง ก็จงกินยารู้แจ้งเห็นจริงทางธรรมชาติว่า ผู้หญิงก็ดีผู้ชายก็ดีไม่มีคนเดียวเท่านั้นในโลกนี้ เราเคราะห์ร้ายเจอเอาคนไม่ดีเข้า ก็เป็นบุญแล้วที่เขาทิ้งไปเสีย เราจะได้ไม่ต้องเป็นทาษคนไม่ดีต่อไป แล้วก็หัดเรียนคนให้มาก ๆ ขึ้น อย่าใจเร็วด่วนได้.

ถ้าเราเกิดเป็นโรคน้อยเนื้อต่ำใจว่าไม่หรูหราวิเศษเหมือนคนนั้นคนนี้ ก็ต้องกินยาสันโดษ คือพอใจในสิ่งที่มีอยู่แล้ว ถ้าเสียใจว่าเราไม่สวย ก็นึกว่าจะเอา

อย่างไรเล่า เราได้มีอาการครบ ๓๒ ไม่ตาบอดหูหนวกก็ดีเป็นไหน ๆ แล้ว ถ้าเราหน้าตาไม่สวย ก็หาสวยทางอื่นก็ได้ เช่นสีหน้าสวย, กิริยาสวย, พูดเพราะ ใคร ๆ ก็ต้องชอบ ดีกว่าสวยแต่รูปจูบไม่หอมเป็นไหน ๆ

ตามทางธรรมนั้น ท่านมียาแก้ทุกข์ไว้ให้ทุกอย่าง แต่เราไม่รู้จักเอง จึงไม่หยิบมาใช้ให้ถูกต้องได้ เพราะการหยิบยากินผิด ๆ นี่แหละ จึงไม่เห็นคุณของศาสนา เป็นความผิดของคนไม่ใช่ของศาสนาเลย หวังว่าท่านจะเข้าใจได้.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ทำอย่างไรจะหายกลัวตาย ?

ตอบว่า – ถ้าเรากลัวตาย, หรือไม่กลัวตายแล้ว เราจะไม่ตายหรือ ? พระพุทธเจ้าทรงสอนถึงเรื่องมรณสติอยู่แล้วมากมาย ทำไมท่านไม่อ่านไม่เรียนเสียบ้าง จะได้ไม่ต้องกลัวตาย สัจจธรรมมีอยู่ว่า

ความตายมาพร้อมกับความเกิดแล้ว เพราะมีเกิดก็ต้องมีตายมาเป็นคู่กัน เราชอบหลงอยู่แต่ในสุข, ดูสิ่งทั้งหลายด้วยตาข้างเดียว จึงไม่เห็นอะไรจริงจัง.

ปัญหามีอยู่เพียงว่า เราตายด้วยมีบุญ หรือด้วยมีบาปติดตัวไปเท่านั้นเอง. เพราะถ้าเรามีบุญไปด้วยเราก็จะสบาย แต่ถ้าเรามีแต่บาปแล้ว ก็ดูจะน่ากลัวอยู่บ้าง เพราะบาปคงจะต้องพาไปสู่ทุกข์แน่.

อย่างไรก็ตาม, มีใครบ้างที่ไม่ตาย ? ถ้าเอารูปเก่า ๆ มาดู ท่านจะเห็นว่าเขาไปกันแล้วมากมาย แม้ในชั่วอายุเรา. ท่านมีอะไรพิเศษจะได้อยู่ได้คนเดียวและถึงอยู่ได้คนเดียว ท่านก็จะมีสุขแน่ละหรือ ? จงหมั่นดูความจริงแล้ว ท่านจะหายกลัวไปเอง, และตั้งใจทำแต่บุญ โปรดทบทวนดูให้ดีเถิด.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ชาติวุฒิ, วัยวุฒิ, และคุณวุฒิ, แปลว่าอะไรครับ ?

ตอบว่า – ๑. ชาติวุฒิ แปลว่า เกิดมาดี เพราะทำกรรมดีไว้แต่ปางก่อน กรรมนั้น ๆ จึงส่งมายังที่เกิดดี.

๒. วัยวุฒิ แปลว่า ผู้มีอายุ เป็นผู้ได้ผ่านทุกข์สุข เห็นชีวิตในโลกนี้มามากแล้ว มากกว่าเราผู้มาภายหลัง จึงนับว่าเป็นผู้รู้จักโลกยิ่งกว่าผู้เยาว์เป็นส่วนมาก.

๓. คุณวุฒิ แปลว่า ผู้มีความดีด้วยตัวเอง เพราะการเกิดก็ดี การมีอายุก็ดี เป็นสิ่งที่เป็นมาเอง เรายังไม่ได้ทำอะไร แต่การที่ประพฤติดี ทำดี ในปัจจุบันนั้นเป็นสิ่งที่เราได้ทำแล้วเอง จึงควรจะได้รับผิดและชอบได้ด้วยตนเอง.

ใน ๓ วุฒินี้ คนบางพวกก็นิยมต่าง ๆ กัน บางคนนิยมชาติวุฒิ บางคนนิยมวัยวุฒิ แต่บางคนก็นิยมคุณวุฒิ แล้วแต่นิสัยของผู้ใด ๆ ไม่มีผู้ใดบังคับใจผู้ใดได้.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ทำไมต้องสาดน้ำกัน ในเวลาสงกรานต์ ?

ตอบว่า – เพราะเวลาสงกรานต์ คือ เดือนเมษายนนั้น เป็นฤดูร้อน เป็นประเพณีที่เด็ก ๆ หาผ้านุ่งผ้าห่มกับน้ำอบหอม ๆ ไปรดน้ำผู้ใหญ่ที่ตนนับถือ เพื่อขอศีลขอพรในวันปีใหม่ ผู้ที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันก็ถือเอาเป็นการล้อเลียนกันว่า ใครแก่กว่าใคร ก็รดน้ำให้ เป็นการเล่นกันในระหว่างวงศ์ญาติเพื่อนฝูงที่ใกล้ชิด โดยเฉพาะในบ้านในเรือน ถ้าผู้ใดโกรธเขาก็แก้ตัวกันว่าให้น้ำรด เพราะจะได้แก้ร้อน และให้พรให้หมดร้อนทั้งกายและใจ.

แต่ก่อนไม่มีผู้ใด เล่นกันตามถนน และเล่นกับผู้ที่ไม่รู้จักมักคุ้น เพราะเขาถือว่าไม่มีสมบัติผู้ดี และถ้าเขาโกรธมาก ๆ เขามักจะหาว่า –หลึ่ง– เอาด้วย หวังว่า

เราจะเก็บเอาแต่ความดีในขนบธรรมเนียมที่ดีเอาไว้ได้ต่อไป.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า — สงกรานต์คืออะไร ?

ตอบว่า -- คือโลกของเราหมุนไปรอบพระอาทิตย์ครบ ๑ รอบ เป็น ๑ ปี จึงนับว่าเป็นปีใหม่ตามทางสุริยคติ ส่วนเรื่องราวของนางสงกรานต์ต่าง ๆ นั้นในสมัยเก่ายังไม่มีนักปราชญ์มาก เขาจึงต้องคิดวิธีสอนคนด้วยผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้รู้จักปฏิทิน เพราะการที่จะอธิบายให้คนสามัญเข้าใจเรื่องดาราศาสตร์นั้น ไม่ใช่จะทำได้ง่าย ๆ แม้ในปัจจุบันนี้ ถ้าไม่เอาใจใส่จริง ๆ แล้ว ก็จะเข้าใจไม่ได้เลย ถ้าจะเรียกว่าเป็นวิธีสอนวิทยาศาสตร์ อย่างสมัยโบราณก็จะไม่ผิดนัก.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – พระเจ้านั้นคือใคร ?

ตอบว่า – คำตอบคงจะมีต่าง ๆ กัน ตามที่ได้เชื่อถือและสั่งสอนกันมาหลายชั่วคนแล้ว บางคน – ว่า พระผู้ทรงสร้างสิ่งทั้งปวง บางคนว่า – สัจจธรรม หรือ ธรรมชาติ บางคนก็ว่า – ปาฏิหาริย์.

แต่ถ้าพูดตามทางพุทธแล้ว เราไม่ปฏิเสธเรื่องปาฏิหาริย์ แต่เราเชื่อว่าปาฏิหาริย์เกิดจากอำนาจของดิน, น้ำ, ไฟ, ลม, อากาศ, รวมทั้งรังษีต่าง ๆ จากดวง-จันทร์ ดวงอาทิตย์ และดวงดาวต่าง ๆ เมื่อโลกมิได้หยุดนิ่ง เพราะหมุนอยู่เดินอยู่ทุกวินาทีแล้ว สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ก็ย่อมจะต้องหมุนตามไปด้วย การหมุนเวียนนี้สามารถจะดึงดูดเข้าไปผสมกันได้ตามส่วนตามเวลา และก็จะเกิดการมหัศจรรย์ขึ้นได้ ซึ่งคนพวกหนึ่งเรียกว่าเป็นบุคคลคือ Sool แต่เราชาวพุทธเรียกว่า สิ่งที่เหนือธรรมชาติ หรือปาฏิหาริย์.

โดยเหตุนี้แหละ ที่พวกนักปราชญ์กล่าวว่า พระ-พุทธศาสนาไม่ขัดกับวิทยาศาสตร์ หวังว่าท่านจะเข้าใจและเห็นด้วย.

สวัสดี

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – สมัยนี้มีพระอรหันต์หรือไม่มี ถ้าไม่มี ทำไมจึงไม่มี ?

ตอบว่า – ปัญหานี้ตอบยาก เพราะจะต้องรู้ก่อนว่า พระอรหันต์นั้น คือ ผู้หมดกิเลสแล้วโดยสิ้นเชิง คงเหลืออยู่แต่ความเมตตากรุณาแก่สัตวโลก ที่ยังงมงายอยู่ในกองทุกข์ เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลจะรู้ได้เองว่าตัวเองหมดกิเลสจริง หรือเป็นเพียงชั่วครู่ชั่วยาม เราผู้ดูผู้เห็นได้ก็แต่เพียงภายนอก จะชี้ขาดว่าผู้ใดเป็นอรหันต์ จึงเป็นของยากและตอบไม่ได้แน่นอนว่า บัดนี้มีหรือไม่มี.

ส่วนที่ถามว่าทำไมจึงไม่มี ? ถ้าจะตอบง่าย ๆ

สั้น ๆ ก็เพราะโลกเปลี่ยนแปลง และพากิเลสมาด้วยต่าง ๆ อย่างรวดเร็วนัก มนุษย์จึงยังคิดไม่ทัน และถูกพายุพัดพาไปตามยถากรรม ซึ่งเป็นเรื่องน่าเสียดายนัก ถ้าเรายังรักศาสนาพุทธของเรา ก็จงนั่งลงหาความสงบ ต้านทานพายุร้ายให้อยู่ แล้วตั้งต้นตามรอยพระ-พุทธบาท ไม่ช้าเราก็จะได้สติคืนมา และช่วยโลกให้พ้นทุกข์ได้ เมื่อนั้นแหละเราจะได้มีพระอรหันต์เต็มบ้านเต็มเมือง ขอให้เราช่วยกันให้ดีเถิด.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – อะไรคือความเสียหายแก่ศาสนา ?

ตอบว่า – สิ่งที่ทำให้ศาสนาเสื่อมหรือเสียหายตามท่านเรียก คือ ไม่มีใครเชื่อและไม่มีใครประพฤติตาม ไม่มีใครรู้จักบุญและบาปว่าเป็นอย่างไร.

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ศาสนาของพระองค์จะเสื่อมหรือจะเจริญก็เพราะบุคคล ๔ จำพวก คือ ๑ ภิกษุ

๒ ภิกษุณี ๓ อุบาสก ๔ อุบาสิกา เราไม่มีภิกษุณีก็มีเณรหรือชีแทนได้ ปัญหาจึงมีอยู่เพียงว่า ถ้าคน ๔ จำพวกนี้ รู้จักหน้าที่ของตัวโดยถูกต้อง และสุจริตต่อหน้าที่แล้ว จะไม่มีอะไรที่จะทำให้ศาสนาเสื่อมหรือเสียหายได้อย่างไรเลย แต่จะเกิดผลตรงกันข้าม เมื่อไม่มีใครรู้และสุจริตต่อหน้าที่ของตน ๆ จริง ๆ.

ถ้าท่านอยู่ใน ๑ จำพวกของ ๔ จำพวกนี้แล้ว ก็ขอให้ท่านตริตรองดูให้ดี แล้วจงทำตามหน้าที่ของท่านให้สมกับที่ได้รับพระพุทธกรุณาคุณนั้นเถิด.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – พระสงฆ์เป็นโจทย์ฟ้องคนขึ้นศาลนั้นถูกหรือผิด ?

ตอบว่า – พระสงฆ์เป็นชิโนรส คือ ลูกพระตถาคตผู้ตัดกิเลสได้หมดแล้ว ท่านจะไปสร้างเวรโดยเป็นโจทย์ฟ้องคนทำไมกันเล่า ? แม้มีเหตุจำเป็นท่านก็ให้ลูกศิษย์

เป็นโจทย์ก็ได้ ทำไมท่านจะต้องแสดงให้ผิดทางธรรม นอกจากพระปลอมแล้ว คิดว่าพระจริง ๆ ท่านจะไม่ทำเช่นนั้นเลย.

เราเป็นชาวพุทธ ควรจะช่วยกันรักษาพระศาสนาไว้ให้บริสุทธิ์ผุดผ่อง โดยเฉพาะในเวลาปัจจุบันนี้ พระพุทธศาสนากำลังเป็นที่นิยมชมชื่นอยู่ในโลก และพระปลอมก็กำลังมีอยู่ดาดดื่น ฉะนั้นเราจงช่วยกันรักษาพระดี ๆ ที่ท่านจะต้องพลอยได้รับความลำบากไปด้วยให้มาก ๆ แม้จะช่วยให้เจริญไม่ได้ ก็อย่าช่วยให้เสื่อม จึงจะนับว่าได้ทำกุศลด้วยการเป็นชาวพุทธที่แท้ ถ้าท่านทำบุญกับพระปลอมแล้ว ก็เท่ากับท่านสมคบโจร หรือช่วยโจรทำลายพระศาสนา จะเป็นบาปอย่างไม่มีทางแก้ตัวเลย.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ทำไมคนจึงต้องอาศัยศาสนาเป็นที่ยึดมั่น ?

ตอบว่า – เพราะศาสนาเป็นความจริงที่ไม่มีผู้ใดเปลี่ยนได้ นอกจากผู้ที่ไม่รู้และไม่สามารถจะเข้าใจได้.

ธรรมชาติของมนุษย์มี กายกับจิต เป็นหลักใหญ่ ทั้ง ๒ สิ่งนี้ต้องการอาหารและยาในเวลาเจ็บไข้เช่นเดียวกัน ศาสนาเป็นยาของจิตจึงจำเป็นแก่ชีวิตเป็นอย่างยิ่ง ที่เราไม่เข้าใจได้ ก็เพราะไปคิดผิดว่าจิตนั้น คือ ก้อนเนื้อหัวใจ ซึ่งจะต้องสูญไปกับกายเมื่อตายแล้ว จึงไม่มีอะไรเหลือต่อไป เป็นอันจบเพียงตาย.

แต่ – ความจริงนั้น จิตไม่ใช่หัวใจ จิตคือธาตุที่เห็นไม่ได้ เช่นความทรงจำ เราอาจจะลืมบางเวลา แต่ถ้าคิดทบทวนแล้วก็กลับจำได้ การที่กลับจำได้ก็แปลว่าไม่ได้สูญไป ยังคงอยู่แห่งใดแห่งหนึ่งที่เรายังรู้ไม่ได้ในเวลานี้ จึงกลับนึกได้เพราะยังอยู่ ถ้าสูญก็จะต้องนึก

ไม่ได้เลย จิตนี้ถ้าจะแปลตามสมัยใหม่ก็คือ ชีวิต ภาษาอังกฤษเขาตกลงเรียกกันว่า The mind เป็นธาตุรู้ที่รู้ได้เองโดยไม่ต้องมีผู้ใดสอน เวลายังไม่ตายเรียกกันว่า– ขวัญบ้าง จิตบ้าง พอตายแล้วก็เรียกว่า – วิญญาณ เช่นเดียวกับยังไม่ตายเรียกว่า – คน พอตายแล้วก็เรียกว่า– ผี เป็นต้น หวังว่าท่านจะเข้าใจได้.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ความเสมอภาคมีจริงหรือไม่ ?

ตอบว่า – มีแต่ในทางกฎหมาย และกฎธรรมดา เช่น มีเกิด มีตาย มีทุกข์ มีสุข เสมอเหมือนกันทุกคน ส่วนการเป็นอยู่จะเหมือนกันไม่ได้ เพราะมนุษย์มีกรรมมาต่าง ๆ กัน สูงต่ำดำขาวไม่เท่ากัน รสนิยมไม่เหมือนกัน ความเห็นไม่เหมือนกัน โง่ฉลาดไม่เท่ากัน เหล่านี้เป็นเหตุให้คนเท่ากันเสมอกันไม่ได้ เรามีคนละ ๒ ตา ๒ หู, ๒ แขน, ๒ ขา, เท่ากันจริง แต่เรามีสมองไม่

เท่ากัน จึงเสมอกันไม่ได้เพราะเหตุนี้เอง ถ้าเราจะตัดสินให้คนชั่วเสมอกับคนดีแล้ว เราจะทำดีกันไปทำไมเล่า ?

ฉะนั้น เราจะต้องช่วยกันฝึกหัดคนให้มีหลักความเป็นมนุษย์ได้เท่ากัน เช่นมีความรู้ ความเข้าใจ มีความนิยมอย่างเดียวกันได้เมื่อไร เมื่อนั้นแหละความเสมอภาคจะมีได้จริง ยกตัวอย่างง่าย ๆ ว่า – ถ้าเรากินอยู่เรียบร้อยไม่เกะกะสกปรก ชอบอาหารเช่นเดียวกัน เราก็กินด้วยกันได้อย่างสะดวกสบาย แต่ถ้าคนหนึ่งเกลียดปลาไหลอีกคนหนึ่งชอบ คนหนึ่งชอบกินดัง ๆ อีกคนหนึ่งทนไม่ได้เช่นนี้ มันก็ไม่มีทางจะร่วมวงกันได้แน่นอน หวังว่าท่านจะเห็นด้วย.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหาถามมาอีกว่า – ทำไมตอบสั้นนัก จะให้ยาว ๆ ไม่ได้หรือ ?

ตอบว่า – เพราะเวลาออกอากาศดึกแล้ว กลัวผู้ฟังจะง่วงนอน หรือเลยทำให้นอนไม่หลับไปเลย เพราะต้องติดตาม อีกข้อหนึ่ง คนสมัยนี้ ไม่ชอบอ่านชอบฟังอะไรนาน ๆ เพราะเบื่อ แต่ยกเหตุว่า – ไม่มีเวลา โดยเหตุเหล่านี้ ข้าพเจ้าจึงย่อคำถามลงและพยายามตอบให้สั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ และก็ได้ผลสมใจ คือมีผู้พอใจอย่างนี้กันมาก ถึงได้พิมพ์เป็นเล่มที่ ๗ แล้วบัดนี้ ถ้ามีโอกาส บางทีจะรวมพิมพ์ทั้งหมดเป็นเล่มเดียวกัน หวังว่าท่านจะเห็นด้วย.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ถ้าทุกคนไปนิพพานเสียหมดแล้ว โลกนี้จะเป็นอย่างไร ?

ตอบว่า – ไม่ต้องเป็นห่วง เพราะอย่างไร ๆ ก็ไปไม่ได้ทุกคนจนหมดโลก แม้คนในเวลานี้ไปได้หมด คนที่เกิดมาใหม่ก็ยังไปไม่ได้ ผู้ถามนี้อาจจะลืม

ว่า โลกเรามีการเกิดการตายอยู่ทุกเวลา ไม่เคยหยุดนิ่งเลย เก่าไปใหม่ก็มา ฉะนั้น จึงไม่มีวันหมดโลกได้โดยปริยาย

พระพุทธเจ้าท่านก็ทรงทราบดี จึงได้ประทานทั้งศีลทั้งธรรมไว้เป็น ๒ อย่าง คือ โลกียะ – สำหรับผู้ที่ยังตัดไปจากโลกยุ่งนี้ไม่ได้ ถ้าทำตามทางโลกียธรรมได้ ก็พอจะเป็นสุขในโลกนี้ได้ และโลกุตตรธรรม – สำหรับผู้สละโลกอันไม่แน่นอนนี้ได้จริง ไม่มีธรรมะข้อใดที่บังคับกวดขันว่าทุกคนจะต้องไปนิพพานให้หมด หวังว่าท่านจะเข้าใจได้.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ความนับถือคืออะไร ? ทำไมต้องนับถือ ?

ตอบว่า – ความนับถือ คือ ยอมว่า–ดีกว่าตัวเรา ผู้ใดทำอะไรได้ดีกว่าเรา หรือดีเป็นพิเศษ ซึ่ง

ไม่มีใครทำได้ เราก็นับถือผู้นั้นว่าเขาเก่งจริง, ดีจริง และดีกว่าเราที่ทำไม่ได้เช่นนั้น ๆ อีกอย่างหนึ่งคือ นับถือผู้ที่เป็นใหญ่กว่าทั้งในหน้าที่และอายุ ที่นับถือก็เพราะเชื่อว่าเขาอยู่ในที่สูงกว่า คงจะรู้จะเห็นได้ดีกว่าเรา

ส่วนที่ถามว่าทำไมต้องนับถือนั้น ท่านควรจะถามตัวเองว่า ท่านนับถือใคร เพราะอะไร คนทุกคนจะต้องพบคนทั้งดีทั้งชั่ว ท่านนิยมชมชอบคนชนิดไหน ก็แปลว่าท่านเป็นคนชนิดนั้น เราไม่ได้อยู่ในโลกนี้แต่ผู้เดียว ฉะนั้นจะต้องพบคนดีคนชั่วอยู่เสมอ ความรู้สึกของท่าน จะต้องชมหรือติอยู่เสมอไปเป็นธรรมดา ถ้าความรู้สึกชนิดนี้เกิดขึ้นมาก ๆ ก็กลายเป็นความนับถือไปเอง แม้จะไม่มีคำว่าต้องนับถือ. เราทุกคนชอบให้คนอื่นนับถือ ซึ่งตรงกันข้ามกับการดูถูก แต่ถ้าเรายังไม่นับถือตัวเองได้แล้ว ก็ไม่มีหวังจะให้ผู้อื่นนับถือเราได้ ยกตัวอย่าง เช่นเรายังชอบทำชั่วทั้ง ๆ ที่รู้อยู่ว่าชั่ว แต่ก็ยังทำ แม้การแต่งตัวก็เช่นเดียวกัน

เพราะมันแสดงความนิยมชมชอบของท่านด้วย ท่านจึงยอมแต่งหรือเต็มใจแต่งอย่างนั้น ๆ ซ้ำยังไม่รู้จักกาละ-เทศะ เช่นไปวัดนุ่งกางเกง, นุ่งผ้าสั้น ๆ ให้ลุกนั่งไม่เรียบร้อยเป็นต้น เมื่อเราทำตัวให้เห็นว่าเราไม่มีหลักใจ ไม่รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิดแล้ว คนดี ๆ ใครเขาจะนับถือเราเล่า ?

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ผู้มีทุกข์จะต้องทุกข์ตลอดไปหรือ?

ตอบว่า – ต้องแล้วแต่กรรมที่เธอทำไว้ เพราะกรรมก็มีกำลังของตัวเองอยู่ด้วย เช่นเวลาเราโกรธเราออกกำลังในใจเท่าไร จนหน้าแดงหน้าดำ ชีพจรก็เต้นผิดปกติ แต่เราเรียกว่าอาการของโกรธ จึงไม่รู้สึกว่าได้ออกกำลังไปแล้วเท่าไร ทั้งการโกรธการเกลียดและการรัก ถ้าท่านทำให้ผู้อื่นได้รับทุกข์ไว้ตลอดไป ท่านก็อาจจะต้องใช้กรรมนั้นด้วยทุกข์ตลอดไปเช่นกัน

แต่ถ้าพูดกันตามกฎ อนิจฺจํ แล้ว ของทุกสิ่งไม่อยู่ที่ มันเกิดขึ้นแล้วดับไปทุกอย่าง ฉะนั้น ทุกข์กับสุขก็อยู่ในกฎธรรมดานี้ คือทุกข์บ้างสุขบ้างเป็นธรรมดาไม่มีอะไรอยู่แน่นอน ท่านจึงสอนให้รู้จักความจริงนี้แล้วรักษาจิตให้เป็นปกติ อย่าลิงโลดในสุขจนลืมตัวและอย่าเป็นทุกข์จนเสียสติ จงดูที่เหตุและผล แล้วทำบุญเพื่อลบบาปให้น้อยลงเสีย จะได้เป็นสุขต่อไปจงเชื่อในบุญและบาปว่าจะเกิดผลแน่ อย่ามัวข้องใจเลย หวังว่าท่านจะเข้าใจได้.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ลาภ, ยศ, สรรเสริญ อะไรจะดีกว่ากัน ?

ตอบว่า – อะไรดีกว่ากันก็ต้องแล้วแต่บุคคลเพราะตามธรรมดานั้น ผู้ใดมีลาภแล้วก็อยากได้ยศ ผู้ใดมียศแล้วก็อยากได้ลาภ ผู้ใดมีทั้งลาภทั้งยศแล้วก็อยาก

ได้สรรเสริญ ไม่มียุติ

แต่ในทางธรรมนั้น เห็นว่าเหมือนกันทั้งนั้น ไม่มีอะไรดีกว่าอะไร เพราะไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอน แม้จะได้ลาภถ้าไม่รู้จักรักษาก็หมด ถ้าได้ยศทำชั่วก็ต้องถูกคืน คือถอดถอน แม้สรรเสริญ ก็ไม่แน่นัก วันนี้ชอบก็สรรเสริญ พอไม่ชอบก็เปลี่ยนเป็นติเตียนได้ จะเอาอะไรเป็นจริงจังได้ ฉะนั้น ความพอใจในสิ่งที่เรามีอยู่ รักษาตัวให้พ้นจากกิเลสทั้งปวง ทำแต่บุญ จึงควรนับว่าดีกว่าทุกอย่าง.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – จะเอาอะไรตัดสินว่าผู้ใดดีผู้ใดชั่ว ?

ตอบว่า – เอาความประพฤติของเขาเป็นเครื่องตัดสิน เพราะเราเลือกเกิดเป็นใครไม่ได้ เราไม่ได้เลือกว่าเราจะเกิดมาเป็นลูกคนมีหรือคนจน เป็นลูกไพร่หรือลูกผู้ดี แต่เราทำดีทำชั่วได้เอง เราจึงต้อง

รับผิดชอบในความประพฤติของเราเอง และผู้อื่นก็ควรจะดูจากความประพฤติของเราด้วย

ความประพฤตินั้น จะดูได้หลายอย่าง ตั้งต้นแต่เขาคบคนชนิดไหน สนุกสนานอย่างไร ใช้จ่ายอย่างไร มีศีลมีธรรมหรือไม่ และเชื่อในบุญในบาปอย่างไร สิ่งเหล่านี้จะตัดสินได้ในไม่ช้า ว่าคน ๆ นั้น เป็นคนดีหรือคนชั่ว แต่เราจะต้องให้เวลาดูเขาให้พอ เช่นเผอิญเขาคบคนชั่วโดยเขาไม่รู้ก็ได้ แต่ถ้านานพอจะรู้ได้แต่ยังคบอยู่ก็แปลว่า เขาไม่รังเกียจความชั่วชนิดนั้น ถ้าเขาไม่รังเกียจก็แปลว่าเขาก็สามารถจะทำได้เช่นกันเท่านั้นเอง อย่างไรก็ตาม การตัดสินคนนั้นต้องกินเวลานานพอใช้ จึงจะไม่ผิด และถ้าตัดสินผิด ๆ ก็จะเป็นบาปเปล่า ๆ.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ศักดินาคืออะไร ?

ตอบว่า – สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พระเจ้าแผ่นดินกรุงศรีอยุธยาพระองค์ที่ ๖ ได้ทรงตั้งศักดินาขึ้นในปี พ.ศ. ๑๙๗๘ (ตามพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา) มีพระราชกำหนดกฎหมายว่า ประชาชนทุกคนจะมีที่นาได้คนละ ๒๕ ไร่ และเพิ่มจำนวนไร่ขึ้นไปตามตำแหน่งหน้าที่ เช่น ขุนเท่านั้นไร่ หลวง พระ พระยา เท่านั้น ๆ ไร่ สูงสุดก็ประมาณ ๑๐๐๐๐ ไร่ ทั้งนี้เพื่อการปรับคดีในศาลแพ่ง ยกตัวอย่าง เช่น ถ้าผู้ถือศักดินา ๑๐๐๐๐ ไร่ ไปตีหัวประชาชนผู้มีเพียง ๒๕ ไร่ แล้วศาลจะเอา ๒๕ ไร่ลบ ๑๐๐๐๐ ออกเป็น ๙๙๗๕ ซึ่งผู้ถือหมื่นไร่จะต้องทำขวัญให้ผู้ถือ ๒๕ ไร่ เป็นจำนวน ๙,๙๗๕ บาท เป็นต้น

ข้าพเจ้าเห็นว่าของท่านดีเป็นอันมาก เพราะเป็นผลไม่ให้ผู้ใหญ่รังแกผู้น้อย แต่ในปัจจุบันนี้ดูเขาเข้าใจกันไป

อย่างอื่น ซึ่งดูไม่มีเหตุผลเลย.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – พิธีต่าง ๆ นั้น พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้หรือว่ามนุษย์ทำเอง ?

ตอบว่า – พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงสอนในทางวิธีไว้ มีแต่ตรัสตอบพราหมณ์ผู้หนึ่งว่า ถ้าจะทำการมงคลก็ให้เชิญผู้มีศีลบริบูรณ์มาเลี้ยงดูและให้ทาน แล้วให้เขาให้พร เท่านั้นก็พอแล้ว อย่างอื่นเป็นเพียงเครื่องตบแต่งเท่านั้น นี่แหละคือพิธีพุทธของเราจนทุกวันนี้ ดังเรามีสวดมนต์เลี้ยงพระถวายของ แล้วท่านก็ให้พรเป็นเสร็จพิธี

เข้าใจว่าพิธีต่าง ๆ เกิดจากทางศาสนาพราหมณ์โดยมาก ดังจะเห็นได้จากพระราชพิธี ๑๒ เดือน ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ถี่ถ้วนแล้ว ถ้าท่านต้องการรู้

จริง ๆ จงหาอ่านเอง จะได้ความรู้ไม่น้อยเลย.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ความอิจฉาริษยานั้นเป็นบาปหรือไม่ ?

ตอบว่า – เป็นบาปแน่นอนทีเดียว เพราะทั้งอิจฉาและริษยา ไม่มีผลให้เกิดความสุขความดีแก่ผู้ใดเลย. ผู้ใดอิจฉาริษยา จะเห็นได้ตั้งแต่หน้าตาบูดบึ้งตาขุ่นเขียว พูดจาก็ก้าวร้าวแดกดัน ไม่มีอะไรน่าดูน่าฟังสักอย่างเดียว

ในส่วนตัวเองก็ไม่มีความสุขใจเลยคน ที่ไม่มีความสุขใจนั้น อยู่ที่ไหน, เป็นอะไร, ก็เป็นสุขไม่ได้ ลงท้ายก็เป็นการทำร้ายตัวเอง ให้อายุสั้น ไม่แข็งแรง ผู้ใดเห็นใจแล้ว ก็ไม่อยากคบค้าด้วย เมื่อเห็นแล้วว่าไม่มีดีอะไรเลย แม้ในชาตินี้ เราก็จะต้องเลิกล้มความคิดที่เป็นทางอิจฉาริษยาเสียดีกว่า จงคิดเสียว่ามนุษย์เราเกิดมาตามกรรมต่าง ๆ กัน ดีบ้างชั่วบ้างเรื่อย ๆ ไป

ทุกคนก็ร้องไห้เป็นหัวเราะเป็นด้วยกันทั้งนั้น ผิดกัน แต่เรื่องและเวลา เราจะแข่งดีกันไปทำไม ถึงอย่างไร ก็ไม่มีใครดีกว่าใครอยู่โดยธรรมดาแล้ว ถ้าคิดได้ดังนี้ ก็จะทำให้เราเป็นสุขได้ทั่ว ๆ กัน จะมิดีกว่าอิจฉาริษยา ให้รุ่มร้อนเผาตัวเองดอกหรือ? หวังว่าท่านจะเห็นด้วย.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – การทรงเจ้านั้นจริงหรือไม่ ?

ตอบว่า – ตอบไม่ได้ว่าจริงหรือไม่จริง ทั้งนี้ เพราะเป็นเรื่องของธาตุขันธ์ เรารู้แน่แต่ว่าเราทุกคน มีธาตุดิน, น้ำ, ไฟ, ลม แต่ไม่รู้ว่าปริมาณเท่ากันหรือ ไม่ บางคนอาจมีไฟมากกว่าน้ำ บางคนก็ตรงกันข้าม อย่างไรก็ตาม วิทยุพิสูจน์อยู่ว่าเราต้องหมุนหาระดับไฟ สถานีให้ตรงกัน จึงจะติดและฟังได้ชัดเจน ถ้าไม่ตรง ระดับกันก็ไม่ติด หรือติดก็ไม่ชัด ฉันใดก็ดี ไฟของ มนุษย์ก็ฉันนั้น ถ้าไม่ตรงกันก็ไม่ติด แต่ถ้าตรงกันเข้า

ก็อาจจะติดได้ แต่ต้องไม่ลืมว่าไฟต้องอยู่ในกฎอนิจจํ เหมือนกัน คือไม่แน่ เวลาเจ็บไข้ไม่สบาย ไฟอาจจะตกต่ำหรือขึ้นสูงเกินไปก็ได้ เมื่อความเคยชินมีอยู่ ก็อาจจะทำให้เกิดอารมณ์นึกคิดรุนแรงกว่าไฟจริงไปก็ได้ โดยเหตุนี้จึงตอบว่าตอบไม่ได้ว่าจริงหรือไม่จริง นอกจากเราจะต้องศึกษากันต่อไป จนกว่าจะพิสูจน์ได้แน่นอนตามทางวิทยาศาสตร์ เพราะในโลกนี้ยังมีสิ่งที่เรายังรู้ไม่ได้แน่อยู่อีกมากมาย ถ้าเราอยู่เพื่อเรียนรู้ก็จะไม่เสียดายเวลาเลย หวังว่าท่านจะเห็นด้วย.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ชีวิตนี้ใครลิขิต ?

ตอบว่า – พวกพราหมณ์เชื่อว่าพระพรหมลิขิต เพราะพระพรหมเป็นพระผู้ทรงสร้างสรรค์สิ่งทั้งหลาย เราจึงพูดกันติดปากว่าพรหมลิขิต ถ้าพูดกันตามทางพุทธก็คือเราลิขิตตัวเราเอง เพราะกรรมที่เราทำเป็นผู้ให้ผล และเราเป็นผู้ทำกรรมนั้น ๆ เอง เช่นเรา

หว่านข้าวลงไปในนาแล้ว จะไม่มีต้นมะม่วงหรือต้นขนุนขึ้นมาเลย จะต้องเป็นข้าวที่หว่านไว้นั่นแหละขึ้นมา

การที่เราไม่เห็นผลทันที แล้วก็คิดว่าไม่มีผลนั้นเป็นการคิดผิด เพราะไม่ได้พิจารณาให้ถี่ถ้วนว่าเป็นเพราะเหตุใด มนุษย์เราส่วนมากทำบาปและบุญสลับกันไปเสมอ บางทีก็ด้วยตั้งใจ บางทีก็ไม่รู้สึกตัว ฉะนั้นกำลังของกรรมจึงไม่เท่ากัน เหมือนต้นไม้ต่าง ๆ เล็กบ้างใหญ่บ้าง ขึ้นเร็วขึ้นช้าตามกำลังของมัน เราบังคับให้เป็นไปตามเราต้องการไม่ได้ แต่อย่างไร ๆ ก็ต้องมีผลเกิดขึ้นไม่ช้าก็เร็ว ถ้าจะพิสูจน์ในปัจจุบัน ท่านจะลองดูทันทีก็ได้ เช่นท่านเดินไปตบหน้าใครสักคน เขาก็คงจะตบตอบท่านทันที ถ้าไม่เป็น ๒ หนก็บุญไป แต่ถ้าท่านเดินไปนบนอบไหว้กราบผู้ใด ท่านก็จะได้รับพรให้เจริญ ๆ เกิดเหมือนกัน เป็นการเห็นได้ชัดว่าทำดีก็ได้ดี ทำชั่วก็ได้ชั่ว แล้วจะสงสัยได้อย่างไร.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ทำไมวัดจีนจึงมีพระประธาน ๓ องค์ ?

ตอบว่า – เพราะนิกายมหายานถือว่า องค์หนึ่งคือพระธรรมกายของพระพุทธเจ้า องค์หนึ่งคือสัมโภค-กาย อีกองค์หนึ่งคือนิรมานกาย ถ้าตามทางนิกายเถระ-วาท ก็คือองค์หนึ่งพระปัญญาคุณ องค์หนึ่งพระบริสุทธิ-คุณ และอีกองค์หนึ่งคือพระมหากรุณาธิคุณ ของพระพุทธเจ้า

แม้พระรัตนตรัยของมหายาน เขาก็ถือว่าพระพุทธ-เจ้า คือความรู้แจ้ง พระธรรมคือความถูกต้องตามธรรมแท้ และพระสงฆ์คือความบริสุทธิ์

ส่วนทางเถระวาทของเรา ถือว่าพระพุทธเจ้าทรงมีพระมหากรุณาล้นเหลือแก่หมู่มนุษย์ พระธรรมคือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอย่างไม่มีแปรผันได้ พระสงฆ์คือผู้มีพระคุณที่ได้รักษาพระพุทธศาสนาไว้ให้เราได้จนบัดนี้ เรากราบไว้บูชาด้วยการสำนึกในพระคุณ และ

พยายามจะทำความดีงามให้สมกับพระพุทธกรุณานั้นอยู่เสมอไป หวังว่าท่านจะเข้าใจด้วย.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – ทำไมจะเลือกคนถูก ?

ตอบว่า – วิชาดูคนนั้นเป็นวิชาสำคัญอย่างยิ่งวิชาหนึ่ง แต่เราไม่ได้เรียนกันอย่างจริงจังเลย เราจึงเลือกคู่, เลือกมิตร, เลือกคนใช้ ไม่ได้เรื่องกันเป็นส่วนมาก และไม่มีผลเป็นความสุขได้แต่ประการใด

ตามทางพุทธท่านให้ดูคนด้วย กาย, วาจา, และใจ ซึ่งจะผิดได้น้อยเต็มทีถ้าดูเป็น เพราะ ๑. กายนั้นจะดูได้ตั้งแต่กิริยามารยาท และวิธีแต่งตัวว่านิยมชนิดไร รู้จักตัวเองแค่ไหนเพียงไร ครูข้าพเจ้ากวดขันนักแม้ในเรื่องสีเสื้อผ้า ท่านอธิบายว่ามันบอกนิสัยได้. ข้อ ๒. เรื่องวาจานั้นก็มีคำกล่าวอยู่แล้วแต่โบราณว่าสำเนียงบอกภาษา กิริยาบอกสกุล คือผู้พูดว่าน้ำปาก็คือคนมาจากสำเพ็ง เพราะพวกอยู่แถวนั้น เขาพูด

กันอย่างนั้น ส่วนกิริยาบอกสกุล ก็คือเดินไม่เห็นคนชนก็ได้ และไม่รู้จักคำว่าขอโทษ ก็แปลว่าคนนั้นมาจากคนชั้นสกุลต่ำ ไม่เคยมีการฝึกหัดให้เป็นผู้ดีมาเลยเป็นต้น ส่วนข้อ ๓ คือดูที่ใจนั้น ค่อนข้างยากมาก ต้องใช้เวลาทดลองนาน เพราะใจเป็นของซ่อนได้ แกล้งทำได้ จึงต้องระวังถูกหลอก. อย่างไรก็ตาม ทุกสิ่งสำคัญอยู่ที่ความสุจริต แม้เราจะพยายามทำก็ตาม, ดูก็ตาม, ถ้าไม่มีสุจริตใจอยู่ด้วยแล้วจะไม่ได้ความจริงอะไรเลย เพราะคนฉลาดเขาเห็นได้ว่าแกล้งทำหรือเป็นจริง โดยเหตุดังกล่าวมานี้ วิชาเรียนคนจึงนับว่าเป็นวิชาสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเราทุกคนควรเรียน.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – Hiffies คืออะไรครับ ?

ตอบว่า – ได้เห็นใน น. ส. พ. เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๑๑ นี้ว่า เป็นพวกคนรุ่นใหม่ที่เบื่อหน่ายในการเป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งในทางขวาและทางซ้าย

จึงหาทางออกเอาใหม่ ซึ่งเรามีคติธรรมที่จะต้องต่อต้านอยู่ ๑๐ ข้อ ซึ่งเราน่าจะย่อลงพิจารณากันดูว่าสิ่งไรผิดสิ่งไรถูก ดังต่อไปนี้ :–

ข้อ ๑ ว่า – ความทารุณที่เกิดจากเงิน (เช่นฆ่าเอาทรัพย์)

ข้อ ๒ – บ้าสมบัติ **ถือทรัพย์เป็นที่ตั้ง**

สองข้อนี้ตรงกับ**โลภะ**ของพระพุทธศาสนา

ข้อ ๓ – ความผูกพันในทางสมรสและครอบ-ครัว (ข้อนี้ผิดมนุษยธรรมอย่างแรง เพราะกลายเป็นสัตว์เดรัจฉาน ไม่รู้ว่าใครเป็นใคร)

ข้อ ๔ – ความหื่นกระหายอำนาจ

ข้อ ๕ – การบ้ายศบ้าตำแหน่งฐานะ (๒ ข้อนี้คือ**โมหะ**แท้)

ข้อ ๖ – การรวมกันเป็นนิติบุคคลหรือองค์การขนาดใหญ่ (ข้อนี้อยู่ที่การกระทำ ถ้ารวมกันทำดีก็ดี ถ้าทำชั่วจึงควรต่อต้าน)

ข้อ ๗ – ความเป็นสถาบันของนิกายศาสนาต่าง ๆ (ข้อนี้ศาสนาต่าง ๆ เขาก็กำลังทำความเข้าใจกันอยู่แล้ว)

ข้อ ๘ – การฆ่าคนในสงครามได้โดยไม่ผิดกฎหมาย (ข้อนี้ยากมาก เพราะเต็มไปด้วย **โลภะ โทสะ** และ**โมหะ** มีมาแต่พุทธกาลแล้ว เราจะแก้ไขได้แต่ทางธรรมดอกกระมัง)

ข้อ ๙ – ใครอยากเป็นอะไร ปกครองอย่างไรก็เป็นไปแต่ตัว ไม่ต้องทำให้คนอื่นเป็นด้วย (ข้อนี้แหละที่ทำให้เกิดสงคราม และผิดต่อคำที่ว่าสิทธิมนุษยชน ฉะนั้นจึงสมควรจะต่อต้าน)

ข้อ ๑๐ – คิดสร้างสรรค์ไม่รู้จักจบจักพัก (ข้อนี้ตรงกับไม่รู้จักใช้คำว่า**สันโดษ**ของพระพุทธศาสนา)

ยังมีการกระทำของฮิฟพี้อีกข้อหนึ่ง ที่เขาไม่ได้กล่าวไว้ด้วย คือการสูบฝิ่นกินกัญชา ข้อนี้ใช้ไม่ได้เลยด้วยผิดทั้งทางโลกทางธรรม เพราะทำให้ลุ่มหลงมัวเมา

ไม่ใช่ตัวเอง ลงท้ายก็เป็นการฆ่าตัวตาย หาประโยชน์อันใดไม่ได้เลย

เมื่อพิจารณาดูแล้ว เห็นว่ามีหลายข้อที่ใกล้ ๆ กับทางศาสนาพุทธ เช่นต้องการสละโลภะ โทสะและโมหะ และรู้จักสันโดษ ถ้ามีใครไปแสดงพุทธธรรมให้เขาเข้าใจได้ถึงแก่นแท้แล้ว พวกฮิพพี้นี้ก็จะช่วยใช้พุทธ-ธรรมให้โลกเป็นสุขได้ดอกกระมัง.

สวัสดี.

สวัสดีท่านผู้ฟัง

ปัญหามีว่า – การศึกษามุ่งหมายให้เราเป็นอะไร จะให้เป็นฝรั่งหรือเป็นไทย ?

ตอบว่า – ปัญหานี้ควรถามไปที่กระทรวงศึกษา-ธิการ แต่ถ้าจะให้ข้าพเจ้าตอบตามหลักทั่ว ๆ ไปแล้วก็ตอบว่า การศึกษามุ่งหวังให้เราใช้ชีวิตอย่างถูกต้องให้เป็นประโยชน์ สมควรแก่การที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ถ้าจะเรียนกันให้ถึงแก่นจริงแล้ว พระพุทธศาสนาเป็น

หลักการศึกษาของมนุษย์อย่างยอดเยี่ยม เพราะทำคนให้เป็นมนุษย์ได้ แต่เรามัวเพ้อถึงแต่สวรรค์ ก็เลยไม่ได้ของจริงจากพระศาสนา

พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เราเป็นตัวของเราเอง ไม่ต้องพึ่งพาหรือเอาอย่างผู้หนึ่งผู้ใด เพราะเรามีกรรมมาต่าง ๆ กัน จึงจะทำอะไรให้เหมือน ๆ กันไปทุกสิ่งไม่ได้ ยกตัวอย่าง เช่น ครูจะนั่งเล่นทอยกองตลอดวัน และนักเรียนจะอ่านเขียนอยู่ตลอดวันแล้ว เราก็ไม่ควรจะมีโรงเรียนไว้ทำไมกัน ฉะนั้น หน้าที่ของใคร ๆ ก็ทำให้ดีที่สุดเป็นใช้ได้ แล้วทุกสิ่งก็จะค่อย ๆ ก้าวไปเองโดยไม่ต้องกระโดดโลดเต้นให้หกล้ม ซึ่งเรียกกันว่าก้าวหน้า หวังว่าท่านจะเข้าใจและเห็นด้วย.

สวัสดี.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร
นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา โทร. 817790 25/7/2512

ห้องสมุดหนังสืออนุสรณ์งานศพ วัดบวรนิเวศวิหาร
※ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ※

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย
ถนนพระสุเมรุ หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร โทร. 817780
นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา พ.ศ. ๒๕๑๒